

Ημερίδα με Θέμα :
ΑΣΠΡΟΠΟΤΑΜΟΣ : ΑΓΝΩΣΤΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
Ραπτόπουλο
2 Αυγούστου 2008

Εισήγηση του Βουλευτή Ευρυτανίας
Ηλία Καρανίκα
ikaranikas@parliament.gr

**Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
« Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη » 2007-2013
Προοπτικές και ευκαιρίες για την Ευρυτανία**

Τα προβλήματα στον χώρο του Περιβάλλοντος και του Πολιτισμού ακολουθούν το όλο κοινωνικό και οικονομικό γίνεσθαι. Τίθενται κάθε μέρα και ζητούν επιτακτικά σύγχρονες και πρακτικές απαντήσεις . Συγκριτικά με τους πολυπληθείς δήμους αστικών και αγροτικών περιοχών της υπόλοιπης Ελλάδας, οι μικρότεροι σε έκταση και δημογραφικό δυναμικό δήμοι των ορεινών όγκων - όπως είναι ο Δήμος που μας φιλοξενεί σήμερα – υπολείπονται σε υποδομές και η αναπτυξιακή τους προσπάθεια είναι σήμερα το ζητούμενο.

Τα σημερινά περιβαλλοντικά προβλήματα δεν ήταν προαιώνια. Ο άνθρωπος και η φύση συνυπήρξαν για χιλιάδες χρόνια με σεβασμό και σε ισορροπία. Η διατάραξη της ισορροπίας είναι αποτέλεσμα ενός πρόσφατου σχετικά πολιτισμού (βιομηχανικού και μεταβιομηχανικού) ο οποίος δεν υπολόγισε τις «απρόβλεπτες συνέπειες της ανάπτυξής του». Υπάρχουν λύσεις και επιλογές που μπορούν να μας απομακρύνουν από τη σημερινή κρίση, λύσεις ωστόσο που εξαρτώνται από τις επιλογές που έχουμε **ως κοινωνίες αλλά και ως μεμονωμένοι πολίτες.**

Επειδή προσωπική μου επιλογή είναι να προσπαθώ με συνέπεια και συνέχεια, να προάγω την *πολιτική βούληση και τη διοικητική πρακτική* σε κάθε επίπεδο, θεώρησα τη σημερινή ημερίδα, ως μια πολύ καλή ευκαιρία να **προτείνω επιλογές χαρακτηρισμού των περιοχών που θωρακίζουν το φυσικό μας πλούτο** και εγγυώνται ένα καλύτερο μέλλον για όλους μας.

Οι κατηγορίες **ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ** στην Ελλάδα σύμφωνα με το νόμο 1650/1986(Άρθρο 18,παρ.3) κατατάσσονται σε :

- A. Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης
- B. Περιοχές προστασίας της φύσης
- Γ. Εθνικά Πάρκα
- Δ. Προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί
- E. Προστατευόμενα τοπία
- ΣΤ. Προστατευόμενα στοιχεία του τοπίου
- Ζ. Περιοχές οικοανάπτυξης

A. Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης

Ορισμός : Εκτάσεις με εξαιρετικά ευαίσθητα οικοσυστήματα , βιότοποι ή οικότοποι σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας ή

άγριας πανίδας ή εκτάσεις που έχουν αποφασιστική θέση στον κύκλο ζωής σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών άγριας πανίδας.
(άρθρο 19, παρ.1 του Ν.1650/86)

ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ:

Απαγορεύεται κάθε δραστηριότητα. Κατ' εξαίρεση, μπορεί να επιτρέπονται:

- Η διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών .
- Η εκτέλεση εργασιών που αποσκοπούν στη διατήρηση των γνωρισμάτων τους , εφόσον εξασφαλίζεται υψηλός βαθμός προστασίας

B. Περιοχές προστασίας της φύσης

Ορισμός : Ως περιοχές προστασίας της φύσης χαρακτηρίζονται **εκτάσεις μεγάλης οικολογικής ή βιολογικής αξίας.**

(άρθρο 19,παρ.2 του Ν. 1650/86)

ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ :

- Το φυσικό περιβάλλον προστατεύεται από κάθε δραστηριότητα ή επέμβαση που είναι δυνατό να μεταβάλλει ή να αλλοιώσει τη φυσική κατάσταση , σύνθεση ή εξέλιξή του.
- Κατ' εξαίρεση , μπορούν να επιτρέπονται:
 - Η διεξαγωγή έρευνας,
 - Η άσκηση παραδοσιακών ασχολιών και δραστηριοτήτων εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με τους σκοπούς της προστασίας

Γ. Εθνικά Πάρκα

Ορισμός : Εκτεταμένες χερσαίες, υδάτινες ή μεικτού χαρακτήρα περιοχές , οι οποίες παραμένουν ανεπηρέαστες ή έχουν επηρεασθεί ελάχιστα από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και διατηρούν μεγάλο αριθμό και ποικιλία αξιόλογων βιολογικών , οικολογικών , γεωμορφολογικών και αισθητικών στοιχείων.

Όταν το εθνικό πάρκο καταλαμβάνει η εκτάσεις δασικού χαρακτήρα χαρακτηρίζεται **εθνικός δρυμός .**

(Άρθρο 19,παρ.3.του Ν.1650/86)

ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ :

- Διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς.
- Παράλληλη παροχή στο κοινό δυνατοτήτων περιβαλλοντικής ενημέρωσης και φυσιολατρικών δραστηριοτήτων .
- Επιτρέπεται η έρευνα.
- Επιτρέπεται η εκτέλεση έργων με τους όρους και τους περιορισμούς που καθορίζονται από τον κανονισμό λειτουργίας και διαχείρισης .
- Επιτρέπεται η άσκηση δραστηριοτήτων παραδοσιακού χαρακτήρα .

Δ. Προστατευόμενα τοπία &

E. Προστατευόμενα στοιχεία του τοπίου

Ορισμός : Χαρακτηρίζονται εκτάσεις που είναι ιδιαίτερα πρόσφορες για αναψυχή του κοινού , τμήματα ή συστατικά στοιχεία του τοπίου που έχουν ιδιαίτερη αισθητική και πολιτιστική αξία και συμβάλλουν στην προστασία και αποδοτικότητα των φυσικών πόρων, λόγω των ιδιαίτερων φυσικών ή

ανθρωπογενών γνωρισμάτων τους , όπως **αλσύλλια , παραδοσιακές καλλιέργειες , αγροικίες , μονοπάτια , πέτρινοι φράχτες , αναβαθμίδες, κρήνες .**

(Άρθρο 19 , παράγραφος 4, του Ν.1650/86)

Οι αντιλήψεις για τον κόσμο, τους φυσικούς πόρους (αέρας, γη, νερό) είχαν στις παλαιότερες ευρυτανικές κοινωνίες **εγγενή αξία**. Ο φυσικός κόσμος (που μετονομάστηκε σε περιβάλλον) δεν αποτελείται μόνον από αντικείμενα, αλλά και από αγαθά. **Κάθε αγαθό έχει αξία, ηθική και όχι μόνο οικονομική. Η ηθική αξία είναι ενδογενής αξία του ευρυτανικού πληθυσμού.**

Με στόχο :

- Την ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας στην κατεύθυνση της αειφορικής διαχείρισης των φυσικών πόρων και των πολιτισμικών – άυλων πόρων.
- Τη διατήρηση, ανάδειξη και διαχείριση του εθνικής σημασίας περιβαλλοντικού κεφαλαίου της Ευρυτανικής γης.
- Το σεβασμό στο Δίκαιο του Περιβάλλοντος Κοινοτικό και Εθνικό.

Με γνώμονα τις έννοιες :

- της αειφορίας
- του εθελοντισμού
- της κοινωνικής εργασίας
- της κοινότητας - ομάδας
- της εγγενούς αξίας των φυσικών πόρων
- της ύπαρξης φυσικής ισορροπίας ανθρώπου και περιβάλλοντος
- της διατήρησης της βιοποικιλότητας (χλωρίδας και πανίδας)
- της διατήρησης και διάδοσης των ντόπιων σπόρων
- της αντίληψης του νερού ως δημόσιου αγαθού
- του σεβασμού στα αιωνόβια δέντρα
- της διατήρησης και ανάδειξης των τεκμηρίων ζωής και πολιτισμού των αιώνων που πέρασαν (λαϊκή αρχιτεκτονική, τυροκομική τέχνη, υφαντική τέχνη, σχολεία, τόποι ιστορικής μνήμης, κ.α.

Με σεβασμό στις αρχές που αποτελούν τους **άυλους πόρους** της προβιομηχανικής ορεινής κοινότητας στην Ευρυτανία, και τους **φυσικούς πόρους** (τα δάση και τα ποτάμια) που οφείλουμε να διατηρήσουμε, ώστε να αποτελέσουν τους **άυλους και φυσικούς πόρους της σημερινής και της μελλοντικής κοινωνίας μας και κληρονομιά των παιδιών μας.**

Προτείνω στο Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Ασπροποτάμου :

1. Χαρακτηρισμό περιοχών του Δήμου

ως

Περιοχών ΟΙΚΟΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Ως τέτοιες ορίζονται εκτεταμένες περιοχές που μπορεί να περιλαμβάνουν χωριά ή οικισμούς εφόσον παρουσιάζουν ιδιαίτερη αξία και ενδιαφέρον, λόγω της ποιότητας των φυσικών και πολιτιστικών τους γνωρισμάτων και προσφέρουν, παράλληλα, σημαντικές δυνατότητες για ανάπτυξη δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου.

(Άρθρο 19, παρ. 5 του Ν. 1650/86)

Αρχές διαχείρισης :

- Προστασία και βελτίωση των ιδιαίτερων φυσικών και πολιτιστικών γνωρισμάτων τους.

2. τη δημιουργία μουσειακών χώρων σε διατηρητέα κτίρια και συγκεκριμένα :

1) **Υπαίθριο μουσείο Υδροκίνησης** – νερόμυλος, νεροτριβή, μαντάνι, κ.α.

2) **Μουσείο Σχολικής Ιστορίας του 20^{ου} αιώνα**, με αξιοποίηση των υπαρχόντων σχολικών κτιρίων μονοθεσίων και ολιγοθεσίων Δημοτικών Σχολείων που δε λειτουργούν πια και του αρχαιακού τους υλικού, εκπαιδευτικού υλικού, θρανίων, κ.λ.π.

3) **Μουσείο Υφαντικής Τέχνης**, με εργαστηριακή παρουσίαση του κύκλου του μαλλιού από την κουρά έως τον αργαλειό.

4) **Μουσείο Κτηνοτροφικής Ιστορίας**, με εργαστηριακή και φωτογραφική παρουσίαση του κτηνοτροφικού πολιτισμού της Ευρυτανίας και της **σύνδεσής του με το σήμερα και την κτηνοτροφική επιχειρηματικότητα.**

- Ενίσχυση των παραδοσιακών ασχολιών και δραστηριοτήτων.
- Άσκηση μικρής κλίμακας παραγωγικών δραστηριοτήτων, οι οποίες προσαρμόζονται στο φυσικό περιβάλλον και στην τοπική αρχιτεκτονική.
- Ενθάρρυνση της ανάπτυξης των εναλλακτικών μορφών τουρισμού με χρησιμοποίηση αγροτικών κατοικιών, ξενώνων και άλλων υποδομών.

3 . Ως αιχμή της ευρυτανικής παραγωγής και προώθησής της προτείνω τον ολοκληρωμένο και μακροπρόθεσμα στοχευμένο **σχεδιασμό κατοχύρωσης και παραγωγής επιλεγμένων ποιοτικών προϊόντων ονομασίας προέλευσης.**

- Βιοτεχνικές δραστηριότητες, που ευνοούν την οικονομική αναζωογόνηση των αγροτικών περιοχών και δεν προκαλούν υποβάθμιση του περιβάλλοντος ασύμβατη με τον χαρακτήρα των περιοχών αυτών (σύγχρονες τυροκομικές κ.α. μονάδες που τηρούν περιβαλλοντικούς όρους διαχείρισης λυμάτων, αρχιτεκτονικά ενταγμένες στο τοπίο κ.α.).

4. **Εκπαίδευση και μύηση του κοινού στους τρόπους και στις μεθόδους αρμονικής συνύπαρξης ανθρωπίνων δραστηριοτήτων και φυσικών διεργασιών.** Ανάπτυξη συνεργασιών με Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις με προηγούμενη εμπειρία σε **περιβαλλοντική εκπαίδευση πολιτών και εξειδικευμένων επαγγελματικών ομάδων**, όπως οι κτηνοτρόφοι που μπορούν να μπουν σε πρόγραμμα της Μ.Κ.Ο Αρκτούρος για τον Ελληνικό Ποιμενικό Σκύλο. Το ανθρώπινο δυναμικό των νέων αλλά και των παλαιότερων κτηνοτρόφων μπορεί να αξιοποιηθεί σε νέους ρόλους για

την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος ακόμα και με τη βόσκηση αντιπυρικών ζωνών ύστερα από μελέτη και σε συνεργασία με το Δασαρχείο και τη Διεύθυνση Δασών Ευρυτανίας.

5. Ανάπαυση και αναψυχή του κοινού.

Τα μονοπάτια στα χωριά μας χάνονται!

Η εγκατάλειψη και η αδιαφορία οδηγούν στην απώλεια μοναδικών πολιτιστικών θησαυρών που χρονολογούνται ακόμα και από τα αρχαία χρόνια. Κι όμως το μέλλον τους είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το μέλλον μας. Σήμερα τα μονοπάτια αποτελούν ένα **τουριστικό προϊόν ποιότητας**, που αναζητά ο επισκέπτης σε κάθε μέρος.

Με ήπιες παρεμβάσεις και χαμηλό οικονομικό κόστος μπορούμε να προχωρήσουμε σε σήμανση και χάραξη **δικτύου μονοπατιών – στους ορεινούς δρόμους των προγόνων μας** - που να συνδέουν, τα δημοτικά διαμερίσματα που γειτνιάζουν και περιοχές φυσικού κάλλους, όπως φαράγγια και σπηλιές, γεφυράκια σε περάσματα ποταμών, παρατηρητήρια, ξύλινα κίσκια και τραπεζοκαθίσματα κ.λπ.

Ένα Πρόγραμμα για την Αειφόρο Ανάπτυξη μπορεί να αναζητήσει χρηματοδότηση και **πόρους από αναπτυξιακά προγράμματα** του Άξονα 4, τα γνωστά προγράμματα Leader, αλλά και να ενταχθεί στο πρόγραμμα Θησέας ακόμα και σε διαδημοτικές συνεργασίες που μπορούν να τύχουν μεγαλύτερης χρηματοδότησης. Μπορεί όμως και να στηριχθεί στην εθελοντική προσφορά των δυναμικών πολιτιστικών συλλόγων των χωριών μας και να τύχει της υποστήριξης και δωρητών και της πρωτοβουλίας ιδιωτών.

Στηριζόμενοι στην εμπειρία και τις αξίες της τοπικής κοινωνίας ξεκινάμε από :

- ✓ τα προϊόντα που βγάζει η γη του τόπου μας, τους τοπικούς μας σπόρους
 - ✓ τις ποικιλίες των φυτών και τις φυλές των ζώων,
 - ✓ τα αρωματικά φυτά
 - ✓ την άγρια πανίδα και την χλωρίδα της περιοχής και την ανάδειξή της μέσα από προγράμματα προστασίας της βιοποικιλότητας
- προχωράμε σταδιακά
- ✓ στην μεταποίηση της τοπικής παραγωγής
 - ✓ στην τοπική γαστρονομία
 - ✓ στην σύνδεσή τους με την παράδοση, τη φιλοξενία και την ανάδειξη της περιοχής
 - ✓ στην ενθάρρυνση των ντόπιων παραγωγών στη δικτύωση με σχετικούς συλλόγους συλλογής και ανταλλαγής σπόρων σε όλη την Ελλάδα και τον κόσμο,

καθώς επίσης στην **ποιοτική βελτίωση** της ίδιας της ζωής ντόπιων και ξένων. Για να υιοθετήσουμε στάσεις και συμπεριφορές φιλικές προς το περιβάλλον και να υλοποιήσουμε τα μεγάλα περιβαλλοντικά οράματα της εποχής μας, *διδασκόμαστε από τη ζωή και τις αξίες των παππούδων και των*

γιαγιάδων μας, που μας παρέδωσαν ένα εξαιρετο φυσικό περιβάλλον. Ένα **φυσικό κεφάλαιο** που εμείς σήμερα έχουμε τη συνειδητή επιλογή ή να το διαχειριζόμαστε με αυτοκαταστροφικό τρόπο ή να το αναδείξουμε ως προτεραιότητα και να το τοποθετήσουμε στην αιχμή του δόρατος των πολιτικών και επιχειρηματικών επιλογών μας.

Η **αιφορική ανάπτυξη στις κοινωνίες των ορεινών όγκων** δεν μπορεί να αγνοήσει την μικρή οικογενειακή επιχείρηση, την εναλλακτική μορφή τουριστικής ανάπτυξης καθώς επίσης την οικοανάπτυξη, τον οικοαγροτουρισμό, ένα «νέο ευρυτανικό νοικοκυριό» που θα αποτελέσει σημείο αναφοράς και παράδειγμα, μια πραγματικά **καθοριστική συνεισφορά της Ευρυτανικής παράδοσης στη δημιουργική προσπάθεια της κοινωνίας του σήμερα και του αύριο.**

Μια πρόταση σύνδεσης του παρόντος με το παρελθόν για να φωτίσουμε το μέλλον προς έναν εναλλακτικό και αιφορικό τρόπο ζωής.

■ **Μια Εθνική Πολιτική Ορεινών Όγκων.** Ενιαία και ολοκληρωμένη γεωγραφικά και πολιτισμικά, με μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και αποτελέσματα.

για να είναι όχι μόνο **διαχρονικά συνεπής προς τους εναπομείναντες ορεινούς πληθυσμούς**, αλλά και **προς τους μελλοντικούς πληθυσμούς**, που είναι σίγουρο πως θα θελήσουν να επανα – αποικίσουν τον ορεινό χώρο , εξ αιτίας της ολοένα συνεχιζόμενης υποβάθμισης της ποιότητας ζωής στα μεγάλα αστικά κέντρα και λόγω των κλιματικών αλλαγών στον πλανήτη μας .

Δηλώνω την πρόθεσή μου να υποστηρίξω και να διεκδικήσω την υλοποίηση των παραπάνω προτάσεων προς κάθε δυνατή κατεύθυνση.

Στην Ευρυτανία με τον ιδιαίτερου φυσικού πλούτου ορεινό γεωφυσικό χαρακτήρα, αν **διαχειριστούμε αιφορικά τους φυσικούς μας πόρους** κι αν **ανασυνθέσουμε τον τοπικό μας πολιτισμό και την ιστορία**, θα κερδίσουμε το στοίχημα του μέλλοντος.

Ηλίας Καρανίκας

Ιατρός

Βουλευτής Ν. Ευρυτανίας

ΑΝΑΦΟΡΕΣ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. David A. Fennell , **Οικοτουρισμός** , Εκδ. «ΕΛΛΗΝ» ,Αθήνα,2001
2. Θ. Κουϊμτζή , Κ. Φυτιάνου , Κ. Σαμαρά-Κωνσταντίνου , Χημεία Περιβάλλοντος,UNIVERSITY STUDIO PRESS , Θεσσαλονίκη ,1998
3. Θ. Λαζαρέτου , **Περιβαλλοντικά Προβλήματα & δίκαιο** ,ΥΠΕΧΩΔΕ, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών , Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς , Αθήνα,2002
4. Κίμων Χαντζημπίρος ,**Οικολογία – Οικοσυστήματα & προστασία του περιβάλλοντος** , Εκδόσεις Συμμετρία , Αθήνα , 2007
5. Γλυκερία Σιούτη , **Η συμμετοχή των πολιτών στην προστασία του περιβάλλοντος**, Φύση και Κοινωνία – 3, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς , Αθήνα,1988

6. Γιώργος Βαβίζος – Κατερίνα Ζανάκη, **Περιβαλλοντικές Μελέτες** , Φύση και Κοινωνία – 3, Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς , Αθήνα,2006
7. συγγραφική ομάδα , **Ορεινός χώρος και Δάση** , επ.: Ηλίας Ευθυμιόπουλος, Μιχάλης Μοδινός, Εκδ. Ελληνικά Γράμματα , Διεπιστημονικό Ινστιτούτο Περιβαλλοντικών Ερευνών(ΔΙΠΕ),Αθήνα,2007
8. Ινστιτούτο Δασικών Ερευνών , www.fri.gr
9. Εθνικό Ίδρυμα Αγροτικής Έρευνας , www.nagref.gr
10. Αρκτούρος , www.arctouros.gr
11. Όμιλος Φίλων του Δάσους <http://users.otenet.gr/~forest.gr>
12. Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων Υγροτόπων, Δίκτυο ΦΥΣΗ 2000 , www.ekby.gr
13. Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας & Δημοσίων Έργων , www.minenv.gr
14. www.e-cology.gr
15. www.teilam.gr
16. www.kpe.gr
17. www.ellinikietairia.gr
18. www.eepf.gr
19. www.evrytania.eu
20. www.evrytan.gr